

Sundhedsstyrelsens rådgivning til Region Sjælland vedrørende integration og ligestilling af psykiatri og somatik

Integrationen af psykiatri og somatik vurderes at udgøre en væsentlig ændring i regionernes planlægning af sundhedsområdet. Sundhedsstyrelsen har, jf. rådgivningsforpligtelsen beskrevet i sundhedslovens § 206, anmodet regionerne om at indhente styrelsens rådgivning forud for endelig politisk godkendelse af planerne.

Da regionerne har planlagt processer, som stiler mod at færdiggøre planerne og få dem politisk godkendt omkring sommerferien 2025, har Sundhedsstyrelsens rådgivningsproces bestået af et virtuelt møde med regionerne efterfulgt af en skriftlig rådgivning, som hermed fremsendes.

Mødet med Region Sjælland blev afholdt den 2. juni 2025. Til mødet blev nedenstående materiale drøftet suppleret med mundtlig redegørelse:

1. *Forretningsudvalgssag af 25.2. inkl. 2 bilag (scenarier og overordnet tids- og procesplan)*
2. *Regionsrådssag af 1.4 inkl. bilag (Beskrivelse af indholdet i involveringsprocessen og Sundhedsråd med Psykiatriens tilbud)*
3. *Præsentation brugt til involveringsmøder*
4. *Opsamling fra involveringsmøderne*
5. *Udkast til fælles administrative principper for ligestilling og integration af psykiatri og somatik (udarbejdet i fællesskab med Region Hovedstaden)*

Sundhedsstyrelsen har i sin rådgivning taget udgangspunkt i sundhedsloven, inklusive sundhedslovens § 2 omkring lighed i adgang til sundhedsydelser, høj kvalitet i behandling, sammenhæng mellem ydelser, valgfrihed og let adgang til information. Herudover har Sundhedsstyrelsen taget udgangspunkt i den politiske aftale om Sundhedsreform 2024 og intentionerne i denne samt aftalen om ligestilling og integration af psykiatri og somatik mellem regeringen og Danske Regioner fra marts 2025.

Sundhedsstyrelsen har i sin rådgivning lagt vægt på følgende overordnede hensyn:

- Hvordan regionens plan for integration af psykiatri og somatik understøtter integration af psykiatri og somatik på og imellem relevante ledelsesniveauer, herunder fremmer, at der er viden om de særlige vilkår, der er til stede i psykiatrien.
- Hvordan regionens plan for integration af psykiatri og somatik understøtter sundhedsreformens intentioner om omstilling, geografisk lighed og styrkelse af det nære sundhedsvæsen.
- Hvilke overvejelser regionen har gjort sig om, hvordan nuværende plan for integration af psykiatri og somatik hænger sammen med de kommende sundhedsråd.

Nedenfor beskrives først de elementer i det fremsendte materiale og de yderligere informationer, som blev drøftet på mødet, og som Sundhedsstyrelsen har taget udgangspunkt i. Efterfølgende fremgår Sundhedsstyrelsens rådgivning.

Region Sjællands plan for integration af psykiatri og somatik

Integration og ligestilling af psykiatri og somatik

I bilag 1 til FU-sagen til mødet den 25. februar 2025 '*Scenarier for den organisatoriske sammenlægning af psykiatri og somatik*' fremgår to scenarier for første fase af integrationen, hhv.:

- 1) etablering af én ny sundhedsledelse, som får ansvaret for psykiatri og somatik (Næstved-Slagelse-Ringsted sygehus (NSR)), og som placeres i Slagelse under Sundhedsråd Midt- og Vestsjælland
- 2) Psykiatrien deles organisatorisk mellem Sundhedsråd Midt- og Vestsjælland og Sundhedsråd Østsjælland og Øerne.

Af regionsrådssagen fra 1. april 2025 fremgår det, at Regionsrådet har valgt scenarie 1, hvor der frem til udgangen af 2026 vil blive arbejdet på at styrke de samarbejdsrelationer, der findes, og samtidig accelereres processen med at overføre disse indsatser til matriklerne, der hører under Sundhedsrådet for Østsjælland og Øerne.

Region Sjælland uddybde det fremsendte materiale med følgende beskrivelse af, at der er tre faser i integration og ligestilling af psykiatri og somatik.

Fase 1:

Fasen dækker over perioden frem til fusionen med Region Hovedstaden 1. januar 2027. Indtil da er planen at fusionere psykiatrien og NSR og udbrede gode erfaringer fra de forskellige psykiatriske afdelinger og fra somatiske specialer (fx onkologien), som betjener flere sygehuse. Baggrunden for beslutningen er, at regionen vurderer, at der er behov for at robustgøre psykiatrien, før psykiatrien deles mellem de to sundhedsråd. På nuværende tidspunkt er der i alt 95 speciallæger i psykiatrien, og regionen vurderer, at der er behov for at få ansat flere speciallæger, før psykiatrien opdeles i sundhedsrådene. Der er således en bekymring for, at en fission af psykiatrien ville destabilisere psykiatrien. Regionen fortalte herudover, at ingen af de tre almen psykiatriske afdelinger har tilstrækkelig speciallægebemanding til, at de kan afhjælpe speciallægemanglen i de andre psykiatriske afdelinger.

Fase 2:

Denne fase dækker over planlægningen af Region Øst. Region Sjælland forventer ikke, at der vil være en fission af psykiatrien i den nuværende Region Sjælland umiddelbart efter dannelsen af Region Øst. Således er forventningen, at psykiatrien i Sundhedsråd Østsjælland og Øerne i en længere periode kommer fra Sundhedsråd Midt- og Vestsjælland. Den endelige beslutning om, hvorvidt der skal ske en fission af psykiatrien i nuværende Region Sjælland afventer et nyt regionsråd. Der er således ingen præcis tidsangivelse for, hvornår dette eventuelt vil kunne ske.

Fase 3:

Region Sjælland håber, at det bliver muligt at samlokalisere psykiatrien med de nuværende somatiske sygehuse i form af nybyg. Regionen forventer, at dette vil ske efter 2030.

Voksenområdet

Det fremgår af bilag 1 til regionsrådssagen til den 1. april 2025, at der er almenpsykiatriske sengeafsnit i Slagelse, Roskilde og Vordingborg.

Som beskrevet ovenfor integreres den nuværende psykiatriorganisation med NSR sygehus i det kommende Sundhedsråd Midt- og Vestsjælland. Det beskrives i regionsrådssagen fra den 1. april 2025, at der skal være repræsentation fra psykiatrien i begge sundhedsråd for at sikre, at borgerne oplever samme høje kvalitet og lige adgang til psykiatriske sundhedstilbud. Det fremgår af bilaget til FU-sagen fra februar 2025 (*Scenarier for den organisatoriske sammenlægning af psykiatri og somatik*), at denne 'model vil stille krav til den løbende og tætte koordinering og inddragelse i forhold til det andet sundhedsråd'.

Desuden beskrives det, at en fysisk sammenlægning mellem somatik og psykiatri ikke er en mulighed på kort sigt, men fra 2027 vil det skulle overvejes, hvorvidt psykiatriske enheder skal flyttes fysisk tættere på somatiske matrikler. Som anført ovenfor kan det overvejes på længere sigt (fra 2030 og frem), om der skal ske samlokalisering mellem voksenpsykiatrien og somatikken i form af nybyggeri.

Det beskrives i *Scenarier for den organisatoriske sammenlægning af psykiatri og somatik* fra den 24. februar 2025, at hvis psykiatrien skulle opdeles i de to sundhedsråd, vil der på sigt være behov for gentænkning af sengepsykiatriens placering, da to ud af tre sengeafdelinger vil være placeret i Sundhedsråd Østsjælland og Øerne.

Det er ikke beskrevet, hvordan samarbejdet med somatikken på specialiserede områder, herunder eksempelvis ældrepsykiatri og spiseforstyrrelsesområdet, planlægges varetaget.

Retspsykiatrien

Det fremgår af bilag 1 til regionsrådssagen til den 1. april 2025, at der er retspsykiatrisk sengeafsnit i Slagelse. Det fremgår videre af regionsrådssagen, at det foreslås at bevare retspsykiatrien samlet under én direktion i en ny fælles sygehusledelse i Slagelse under Sundhedsråd Midt- og Vestsjælland, og at placeringen af, hvor ydelserne geografisk leveres, forbliver uændret. Det forberedende regionsråd skal i 2026 forberede en samlet organisering af de to retspsykiatriske organisationer, som sikrer både robustheden og kvaliteten i den kommende Region Østdanmark.

Børne- og ungdomsområdet

Det fremgår af bilag 1 til regionsrådssagen til den 1. april 2025, at der er børne- og ungdomspsykiatrisk sengeafsnit i Roskilde. Det fremgår videre af regionsrådssagen, at det foreslås at bevare børne- og ungdomspsykiatrien samlet under én direktion i en ny fælles sygehusledelse i Slagelse under Sundhedsråd Midt- og Vestsjælland, og at ydelserne leveres på samme geografiske lokaliteter, som i dag.

Det fremgår af FU-sagen til den 25. februar 2025, at arbejdet med at finde løsningsmodeller for børne- og ungdomspsykiatrien skal ses i sammenhæng med en samlet østdansk løsning.

Omstilling, geografisk lighed og styrkelse af det nære sundhedsvæsen

I de fremsendte dokumenter er omstilling, geografisk lighed og styrkelse af det nære sundhedsvæsen ikke beskrevet, herunder fremgår det heller ikke, om der er planer for at ændre på optageområder, så de ensortes mellem somatik og psykiatri. Sundhedsstyrelsen antager, at alle

samarbejdsflader mod det primære sundhedsvæsen, inklusive samarbejde med kommuner (herunder socialpsykiatrien) forventes videreført i deres nuværende form indtil en eventuel fission af psykiatrien.

På mødet mellem Region Sjælland og Sundhedsstyrelsen den 2. juni 2025 blev det drøftet, at mulighederne for omstilling til det nære sundhedsvæsen afhænger af, at der er tilstrækkeligt antal praktiserende speciallæger og praktiserende psykologer.

Sammenhæng til fremtidige sundhedsråd

Som beskrevet ovenfor integreres den nuværende psykiatriorganisation med Sundhedsråd Midt- og Vestsjælland. Det beskrives i regionsrådssagen fra den 1. april 2025, at der skal være repræsentation fra psykiatrien i begge sundhedsråd for at sikre, at borgerne oplever samme høje kvalitet og lige adgang til psykiatriske sundhedstilbud.

Igangværende initiativer i psykiatrien

Det fremgår af FU-sagen til den 25. februar 2025, at en af grundene til, at Region Sjælland har valgt at lægge hele psykiatrien under ét sundhedsråd, er, at regionen vurderer, at en opdeling af psykiatrien ville kræve redesign af implementeringen af 10-årsplanen og dermed risiko for at svække implementeringskraft og fremdrift.

Sundhedsstyrelsens vurdering:

Sundhedsstyrelsen anerkender, at Region Sjælland havde kort tid til at fremsende materiale, og at styrelsen udelukkende udbad sig allerede eksisterende materiale. Styrelsen konstaterer, at beskrivelser i det fremsendte materiale er første trin i processen med integration af psykiatri og somatik, og at elementer i planen skal konkretiseres yderligere, når den politisk er besluttet. Nedenstående rådgivning foreslås medtaget i den kommende konkretisering af planerne.

Styrelsen tager til efterretning, at Region Sjælland på nuværende tidspunkt har valgt at holde psykiatrien samlet under et sundhedsråd. Samtidig har Sundhedsstyrelsen en opmærksomhed på, om integrationen mellem psykiatri og somatik kommer til at foregå langsommere på de øvrige akutsygehuse (Holbæk og SUH) end på NSR sygehus. Sundhedsstyrelsen vil derfor anbefale Region Sjælland at få beskrevet, både hvordan der sikres psykiatrifaglig rådgivning til de øvrige direktioner, og hvordan det sikres, at der er almenpsykiatriske kompetencer tilgængeligt på de øvrige akutsygehuse til at varetage den kliniske integration. Herudover vil Sundhedsstyrelsen anbefale, at en kommende plan beskriver, hvordan planområderne for psykiatri og somatik ensrettes, så kapaciteten hænger bedst muligt sammen på tværs af regionen.

Som det fremgik på mødet den 2. juni 2025, er Sundhedsstyrelsen særligt opmærksom på, at der op til dannelsen af Region Østdanmark er forskel på, hvordan psykiatrien er integreret med somatikken på tværs af den kommende region. Af de seks sundhedsråd, er det således udelukkende Sundhedsråd for Østsjælland og Øerne, hvor der ikke sker en organisatorisk samling af somatik og psykiatri.

Det er Sundhedsstyrelsens vurdering, at det er væsentligt at have for øje, at indeværende plan bør hænge sammen med den kommende samlede plan for integration af psykiatri og somatik i Region Østdanmark. Sundhedsstyrelsen bemærker, at det etablerede samarbejde mellem Region Sjælland og Region Hovedstaden og de fælles principper for integrationen er væsentlige elementer i at understøtte en fælles plan og opfordrer til, at begge regioner i forbindelse med yderligere konkretiseringer af planerne fortsat har intentionerne i forbindelse med dannelsen

af den kommende Region Østdanmark for øje. Sundhedsstyrelsen antager således, at Region Sjælland i en kommende konkretisering af planerne tager udgangspunkt i dokumentet *Fælles administrative principper og koordineret plan for ligestilling og integration af psykiatri og somatik i Region Hovedstaden og Region Sjælland*. Sundhedsstyrelsen hæfter sig særligt ved vigtigheden af, at Region Sjælland får beskrevet, hvordan:

- 'alle borgere og patienter får lige adgang til både somatisk og psykiatrisk behandling i alle sundhedsråd'.
- den kommende ledelsesstruktur sikrer, 'at patienterne i Region Østdanmark oplever større sammenhæng i deres forløb og på tværs af specialer'.
- der arbejdes hen mod en gradvis 'ændret ledelsesstruktur, hvor hospitaler/sygehuse fremover har et samlet ledelsesansvar for både psykiatriske og somatiske behandlings-tilbud og indsatser'.
- der 'sikres faglig, personalemæssig og organisatorisk bæredygtighed, så alle borgere i Region Østdanmark tilbydes ens/lige behandling, dvs. samme service og kvalitet i behandlingstilbuddet uanset bopæl'.

Det vil være hensigtsmæssigt, hvis regionen konkretiserer, hvordan de almene og specialiserede funktioner varetages på tværs af planområder. Specifikt anbefaler Sundhedsstyrelsen, at regionen beskriver muligheden for at samarbejde på konkrete områder mellem somatik og psykiatri, herunder eksempelvis ældrepsykiatri og geriatri, psykiatri og neurologi samt samarbejdet i forhold til spiseforstyrrelsesområdet.

Sundhedsstyrelsen bemærker med glæde, at regionen samtidig med reformarbejdet fortsat har fokus på de igangværende initiativer i psykiatrien og vil anbefale at det i en kommende plan beskrives, hvordan fokus på nedbringelse af tvang forbliver uændret på tværs af sundhedsråd.

Som det fremgår, er Sundhedsstyrelsen særligt opmærksom på, om elementerne i første fase af planen for integration af psykiatri og somatik overordnet understøtter intentionerne i sundhedsreformen og samtidig understøtter den faglige kvalitet. Sundhedsstyrelsen finder derfor, at regionen bør arbejde videre på at konkretisere ovenstående. Hertil anbefales det, at regionen ligeledes arbejder videre med konkretisering af planen på følgende to områder:

1. Beskrivelse af sammenhængen mellem pædiatri og børne- og ungdomspsykiatri
2. Beskrivelse af omstilling, geografisk lighed og styrkelse af det nære sundhedsvæsen

Ad. 1 Beskrivelse af sammenhængen mellem pædiatri og børne- og ungdomspsykiatri

Sundhedsstyrelsen anerkender vigtigheden af at sikre en robust børne- og ungdomspsykiatri, og at det derfor kan være hensigtsmæssigt at bevare børne- og ungdomspsykiatrien under én direktion. Samtidig er der også på børne- og ungeområdet behov for at integrere og ligestille den somatiske og psykiatriske indsats, hvilket vanskeligøres, når akuthospitaler med pædiatri ikke har børne- og ungdomspsykiatri og omvendt.

For at patienterne skal opleve effekten af integrationen og sundhedsreformens intention om omstilling og styrkelse af det primære sundhedsvæsen, anbefaler Sundhedsstyrelsen, at sammenhængen mellem pædiatri og børne- og ungdomspsykiatri, samt samarbejdet lokalt mellem den regionale indsats og indsatsen i det primære sundhedsvæsen, herunder kommunerne, beskrives mere detaljeret i en konkretisering af planen. Herunder er det væsentligt at det beskrives, hvordan sammenhængen understøttes ledelsesmæssigt.

Ad. 2 Omstilling, geografisk lighed og styrkelse af det nære sundhedsvæsen

Sundhedsstyrelsen bemærker, at der af det fremsendte materiale udelukkende er en beskrivelse af organisationen af somatik og psykiatri på regionens sygehuse. Det er Sundhedsstyrelsens vurdering, at regionen i den videre konkretisering af planen bør uddybe med en beskrivelse af, hvordan samarbejdet med praksissektoren, herunder også praktiserende speciallæger og psykologer planlægges.

For at realisere sundhedsreformens intention om, at mere skal foregå i det primære sundhedsvæsen, og der skal være geografisk lighed, er det således væsentligt, at planen også forholder sig til mulighederne for at flytte flere sundhedsydelser fra sygehusene til det nære sundhedsvæsen, herunder til speciallægepraksis og psykologpraksis. Sundhedsstyrelsen anerkender, at der er færre praktiserende speciallæger og praktiserende psykologer i Region Sjælland end i Region Hovedstaden, men som det måske er regionen bekendt, har Sundhedsstyrelsen fået til opgave at udarbejde nationale retningslinjer for regionernes planlægning af speciallægepraksis, hvor et delmål er at understøtte en bedre geografisk fordeling og en samlet bedre udnyttelse af kapacitet i speciallægepraksis. Dette vil være væsentligt i forhold til at sikre den geografiske lighed i en kommende Region Østdanmark.

Sundhedsstyrelsen stiller sig til rådighed, hvis der er spørgsmål til ovenstående.

Med venlig hilsen

Agnethe Vale Nielsen
Enhedschef, Sygehuse og forløb